

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociațiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiu séu prin posta, séu prin dd. colectori.

Nr. 25.

Brasiovu 15. Decembre 1868.

Anulu I.

Despre medicina cu respectu la poporulu romanu.

II.

Despre starea vietiei cu privire la sanetate, la bóla si vindecarea ei.

Vorbindu despre starea vietiei cu privire la sanetate, la bóla si vindecarea ei, avemu mai nainte de tóte se aratamu, ca acésta problema este resolvita de barbati sciintifici din punctulu de vedere alu sciintieloru naturali moderne.

O plina de amaratiune, o neplacuta stare a timpului nostru este si aceea, ca totu — si ce e mai bunu si folositoriu — de aru fi chiamatu se redice, se formeze, se intarésca si invirtosiésca cei mai nobili germeni (muguri) ai popóraloru, se nimicesce prin aceea, ca diferitele clase de ómeni, care din nefericire au inceputu a se forma si la noi romanii, dedate cu spiritulu de caste, de fala, de vanitati, de inchinare la autoritati, se separa unele de catra altele, pe candu a loru cea mai santa datorintia ar trebui se fia, cá insocite laolalta se'si fundeze atatu prosperitatea propria, catu si comuna, cu zelulu celu mai frumosu, si pe langa aceste se desvólte mai departe legatuinti'a iubirei crestinesci, a concordei si a umanitatiei, pana ce voru ajunge tînt'a umanitatiei, adeca fericirea comuna.

Acésta tînta trebue se fia punctulu de atractiune pentru activitatea vietiei nóstre. Cu catu individulu vietiesce mai firesce, adeca cu catu poterile lui trupesci si sufletesci se desvólta in armonia conformu naturei, cu atat'a mai puternicu va fi atrasu de acésta tînta si cu atat'a mai rapede alérga catra

acestu scopu tóte spiritele, asemeni unui síroiu (torente) ne-impedecatu.

A impedecá acésta miscare neinctata, ar fi cea mai mare injuria, ce ar putea comite cineva in contr'a dumnedieesciloru legi ale naturei. Cultur'a si luminarea, libertatea, dreptatea si adevverulu, suntu falfaitoriulu stindardu ridicatu susu de geniulu omenescu; cine urméza lui, acel'a isi pre'nsémna calea catra nedesecabilulu isvoru (sorginte) a tóta puterea; acel'a va fi si celu mai bunu patriotu si celu mai puternicu sprijinatoriu alu regimului atunci, candu s'ar cere a apará patri'a de reu; acela va fi inse totuodata si omu adevveratu si va nisui a desfasiura acestu stindartu chiaru inaintea ochiloru lumei, redicandu totuodata columna totudeaun'a duratória pentru bravura, a carei imputerire in óste si scóla nesmintitu trebue se aiba de rezultatu, cá bravulu se fia intieleptu si intieleptulu bravu. Geniulu poporului nostru cere dela noi, cá se'i aratamu acestu stindartu si se'lu invetiamu cumu se'lu manuésca; se'lu invetiamu cumu se se pretiuésca insusi pe sine si prin acést'a intrég'a omenime; se'i aratamu ce e viatia? ce e mórtea? ce e sanetatea? ce e ból'a? cá se scie stimá viati'a si se nu aiba frica de mórte; se scie crutia sanetatea si se se ferésca de bóle.

Ce este viati'a? ce este mórtea? Viati'a este misiccare purtata de sufletu, ea se tiene de caten'a creatiunei, ce are punctulu de esire in puterea primitiva. Se privimu la germinele, din care se desvólta viati'a organica si vomu afla celul'a (o besícutia) cu simburele ei — o masa fluida, ce produce gaoacea séu trupulu seu din sine insasi; — mai departe vomu vedea, cumu se însîra celula la celula; inse de unde vinu semenele vietiei ei — misicarea si puterea spre diferite formatiuni? Acést'a este si remane ascunsu de inaintea ochiloru nostrii. Totu ce se arata ochiloru omenesci, este trupulu. Sufletulu, cá tóta viati'a spirituale, e nevediatu, noi inse ilu cunóscemu prin manifestarea puterei lui.

Omulu sta pe gradulu celu mai inaltu alu vietiei pamentene; trupulu lui cere nutreментu materiale, éra sufletulu nutreментu spirituale. Precumu trupulu insinua schimbarea materiei lui prin fóme si sete, asia manifestéza sufletulu schimbarea materiei lui, adeca nisuinti'a dupa perfectiune prin aceea, ce se simte atrasu a adora o fiintia mai inalta si a'si largí netiermuri'ta facultate a cunoscintiei, éra prin indestularea acestoru trebuintie se petrunde de simtiemente placute si ferici-

tórie. Acestea nisuintie ale puterilor sufletului nostru le numim legea instinctului.

Viat'á omului este dara o schiñtea dunnedieésca, concrescuta naturalmente cu puterea primitiva, si astfelu si ea, cá si aceea, pórtá in sine germinele intieptiunei, alu iubirei, propagatiunei si alu desvoltarei pana la perfectiune. Astfelu a implantatu creatoriulu in terenulu vietiei omenesci radecine, din care esu numai surcei (lastari) buni, déca le cultivamu conformu naturei.

Pe acestu drumu se intaresce si facultatea instinctiva, si dís'a lui Fichte: „omulu nu e nascutu a fi peccatosu, ci cá se afle placere la ce e bunu, se faca bine.“

Propasindu viat'á necontentitu in desvoltarea poterilor spirituali, ea se misica in unu cercu eternu, cá si natur'a dunnedieésca, ce n'are nici inceputu, nici finitu. Aceea dara ce noi numimu mórte, este numai o schimbare a formei, o trecere dela o viatia la alt'a. Viat'á sufletésca este dara realulu, éra cea trupésca midiuloculu spre scopu. Corpulu si sufletulu cu privire la legile naturei suntu destinate a prospera imprumutatu, éra candu a ajunsu sufletulu la maturitate, lapeda gaócea din afara, adica corpulu, ce 'si-a produsu insusi, si cu puterea cugetului seu sbóra de ceea parte.

Ce este sanetatea? ce e ból'a? — Viat'á in fiintiele organice primesce nutritóriele sale puteri, títiel naturei. Numai este cu potintia a mesteca acelu sucu alu vietiei, ce ne asigura duratóri'a šanetate si da putere de viétia nedebilitat'a nisuintia a tiené departe dela corpu orice conturbatiune, prin urmare si ból'a, prin restituirea ecuilibrului elementelor. In acésta nisuintia cunóscemu noi prin urmare legile nestramutate ale naturei; pe acelea se baséza cerculu intregi vietii in etern'a sa ordine.

Sanetatea in flórea sa si dupa opiniunea celoru mai renumiti medici alopatis, se baséza inca pe armoni'a elementelor vietiei si pe ecuilibrulu partiloru vírtóse si fluide ale organismulu. Unde se conturba starea acést'a, acolo se arata ból'a si mórtea mai timpuriá; prin urmare si viétia trupésca si sufletésca se póte cugeta cá un'a armonica. Sufletulu pentru sine are nisuintia a se intari prin atragerea poterilor spirituali si asia se forméza mintea. Dara fiinduca pe acésta cale se lagesce si facultatea cunosciintiei in legatura cu ingrigirea de corpu, se chiarifica si otielesce si facultatea sensitiva astfelu, incatu vomu afla placere la ce e bunu si greatia catra

ce e reu, si asia vomu ajunge la propri'a dignitate omenésca. — In privinti'a ingrijirei trupului ni se infaciosiéza preceptele legei naturei. Cu catu acestea se voru observa mai strinsu, eu atatu se voru chiarifica si intarí poterile corpului nostru cele fluide si cele ce se producu din ele. Ingrijindu noi de aceste cá gradinariulu de plantele sale in floraria, si anume lucrandu asupr'a totalei poteri a trupului prin caldur'a ce o potemu produce prin ap'a rece, organele storcatórie (secretóre) mole-síte si langedite in urm'a unei vietii naturei contrarie, voru re-entra in activitatea normala, si anume pelea va midiuloci caldur'a si reversarea electricitatiei, prin care sangele se póta regula tu la tóte partile corpului, cá se le nutrésca si se intarésca sistem'a nervósa; partile trupului tocite se disolva in atomi si in molecule (parti subtili) si se lapeda afara din corpu; in-toemirile regulatórie in organismu restitue ecuilibriulu intre partile fluide si virtóse, si astfeliu schimbarea materiei purcede regulatu si sanetatea ajunge a fi duratória. In aceste feno-mene fundamentali apare tóta procedur'a vindecatória firésca.

S'ar pareá, ca nu ar fi lucru greu a cunósce bólele, de óre ce fiescecine se simte capace a recomanda vreunu lécu. Inse din o astfeliu de supositiune aru resultá insielatiuni dau-natióse; fiinduca multe mii de ómeni altfeliu fórté luminati, ba si insusi medicii póta in sine germinele, séu dejá infflorirea unei bóle mai curendu séu mai tardiu omorítórie, si totusi li se pare, ca suntu sanetosi. Ce e dreptu, ca sanetatea si ból'a suntu unu ce fórté diferitoriu, inse de multe ori fórté reu de a se deosebi un'a de alt'a. Si fiinduca noi nu avemu nici unu gradimetru spre a poté mesura bólele, nu ne remane alt'a, decatu numai a delucida propriulu punctu de plecare alu bó-leloru. — Inimicii vietiei nóstre (bólele) se arata de regula acolo, unde vointi'a omenésca impedeá liber'a inriurare a po-teriloru naturei asupr'a viului organismu, prin locuintia si nu-trementu nefirescu, si pe langa acést'a ea perde din vedere si conditiunea principala a vietiei, ce jace asia aprópe de noi, adeca aceea: ca la locuintia si nutrementu artificiosu se cere si o ingrijire artificiósá a trupului. Ce ar fi de plantele din floraría, déca gradinariulu nu ar pricepe a le castiga unu cre-scamentu prosperatoriu in floraría prin aceea, ca intrebuintiéza bine necesariele puteri ale naturei?

Gradinariulu maiestru séu floristulu, cá se póta cunósce din fundamentu lucrarea poteriloru naturei, se forméza si in-struéza in scóla speciale. Pentru viati'a omenésca nu se afla

inca nici o scóla, nici o persóna, care s'ar deprinde cu invetiatur'a unei ingrijiri artificiósse, inse firesci, a vietiei nóstre trupesci si sufletesci; educatorii genului omenescu se asemena cu elevii, cari inca nu au priceputu lucrulu de capetenia alu maiestriei loru. Si dóra viati'a animale si in specie omenésca nu va fi mai putínu pretiósá decatu cea vegetabile.

Noi avemu firesce pentru viati'a sufletésca teologi si pentru cea trupésca medici, ei inse pana acum'a nu au potutu delatura incurcaturele, ce duréza necontentitu pe terenulu teologiei si alu medicinei.

Teologii ne infaciosiéza lumea acést'a cá unu campu alu dureriloru, cá valea plangerei, cá unu locu plinu de necuratenii, in care omulu pentru peccatele sale si ale mosiloru si stramosiloru sei trebuie se degenereze trupesce si sufletesce. Si cu adeveratu, luandu in considerare, ca atatu in palatele bogatiloru, catu si in colibele seraciloru domnesce cea mai mare ticalosía in urm'a bóleloru, de care suntu asupriti aicea parintii, colo copiii, ca la atati'a parinti se rupe anim'a de dureri vediendu, cumca pruncii sei in vârsta puternica, speranti'a cea de pe urma a betranetieloru sale, se adencescu in mortu; ca omulu cugetatoriu candu ilu intimpina vreo bóla, vine in cea mai mare temere despre alegerea mediculu si a lécului; cugetandu ca pe lenga medici curéza inca si babele, vrajitórele si pacalele, nu potemu se nu le damu óresicumu dreptu. Lucrulu inse sta cu totulu almentrea; pentruca déca omulu observa legile naturei, isi póte pregati nesmintitu cea mai placuta bucuria de viétia. In tóte lucrarile creatiunei se manifestéza numai intieptiune si in fiacare viatia cunóscemu puterea primitiva cu dumnedieésc'a nisuintia a se desvolta pana la cea mai inalta perfectiune.

Medicii se silescu a delatura simptomele bólei séu patimile locali prin sucuri de plante, prin diferite mineralii — venine — si prin lanceta, nu inse a vindecá radecin'a vietiei prin miidulóce acomodate naturei — aeru curatu, próspetu, lumina, apa, caldura, recéla, misicare, odichna, electricitate — cumu face floristulu la plantele din floraria. Astfeliu s'au verítu in tierile cele mai civilizate, unde mai totu omulu intrebuintiéza medicin'a fara privintia la puterea naturei, o invederata degeneratiune trupésca, ceea ce nu s'ar fi potutu intempla, déca facultatea cunosciintiei omului s'ar fi inavutitu inca din verst'a copilarésca in scól'a popularia cu adeverat'a séu rational'a invetiatura despre ingrijirea trupului si a sufletului, conformu

naturei. Pana nu se va intemplá acést'a, nu va incetá nici degeneratiunea trupésca si sufletésca, pentrucá poterile sufletesci ajungu la lamurire si invertosire numai atunci, candu trupulu si sufletulu se desvólta in armonia prin ingrijire conforma naturei.

Causele nenumeratelorú bóle, ale diferitelorú defecte, topirilorú pe picióre si ale mortiei premature, urméza din mersulu desvoltarei civilisatiunei. Cei dintai ómeni au fostu scutiti de atacurile bólelorú prin nesticat'a potere a instinctului si prin aceea, ca ei nu au dusu alta viatia, decatu cea conforma naturei.

Cu latírea civilisatiunei cautau ómenii a'si inmultí tesaurulu materiale pentru viati'a pamenténa, pe candu fericirea sufletésca remase nebagata in séma. Astfeliu se escà in paradisulu pamentescu o nemarginita aplecare spre placeri si comoditati — sierpele a totu reului. Ómenii in locu de a remané pe langa chran'a si beutur'a simpla, precumu ni le imbiáa natur'a, ei au cautatu a'si indestuli fómea prin mancari gatite artificiosu cu totu feliulu de arome si dresuri, éra setea prin vinu, bere, ceaiuri, rachiuri s. a. Curatirea trupului cu apa própseta prin spalare séu scaldare s'a facutu unilaterale, si unde se mai intrebuintéza, acolo se aplica ap'a calda. Asia ómenii s'au dedatu totu mai tare la o viatia nefirésca, pe candu in contr'a vietiei firesci se redicà unu prejudetiu, precumu apare si astadi in contr'a apei própsete. „Acést'a nu o suferiu nici in cisme, necumu in trupu,“ dîcu cei ce pretindu a se numi civilisati!

Pe langa unu astfeliu de modu alu vietiei, firesce ca viati'a interna a organismului se prea intarîta, pe candu partile din afara ale lui se molesiescu; o discordare a poterilorú trupesci si sufletesci, prin urmare si a facultatiei instinctului, este urmarea cea neincungiurabila. Astfeliu s'a plantatu in omu germinele bólelorú, care dupa aceea a crescutu in totu feliulu de patime si suntu de a se considera cá isvorulu defectelorú timpului nostru, fiindca ele, cá si palamid'a in semaneturele bune, sugruma surceii cei buni si nu'i lasa se ajunga la inflorire. Si cumu póte fi acést'a altfeliu! Noi negrijimu, intrebuintiamu reu, maltratamu trupulu nostru in totu modulu putentiosu din singur'a datina, fara cá se cunóscemu urmarile si adeverat'a lorú valóre, pe candu sant'a datorintia a nóstra ar trebui se fia, a privi trupulu cá templulu sufletului si a tiené departe

de elu tóta necuratienu'a, a'lu doici si a ingriji de elu dupa legile naturei.

(Va urma).

Epistole familiare

(despre scrierile populare).

I. Brasiovu, 10. Brumariu calind. nou. Domnule consiliariu! Iti sunt datoriu cu respunsu la epistol'a din 1. Noemb. a. c. Intre interesantele pasage dela finea epistolei dta ai si pre urmatoriulu: „Eu asi fi scrisu in „Transilvani'a“ si asi scrie, dara me temu ca nu voiu placea cu astfeliu de materii, si de aceea asteptu se me insciintiezi. E greu, cà asia ceva nu se póte scrie tocmai in limb'a poporului. . . .“

Citindu acestu pasagiu, precumu si celu care urméza dupa elu, am trebuitu se presupunu, cumca in momentele candu leai scrisu, ai reflectatu si Dta la toti acei connationali ai nostrii, cari ceru, cá buna-óra si in acésta fóia romanésca se se publice articlii catu se póte mai populari, in stilu catu mai populariu, insociti de esplotatiunile cele mai populare. Sub acésta conditiune apoi ddloru promitu, séu incai spera, ca cutare scriere periodica, séu si carte, va avea unu mare numeru de abonati si lectori.

Déca pre noi nearu gena asemenea pretensiuni, apoi se intielege de sine, ca nu amu mai scrie nici odata nimicu. Din norocire inse noi ambii luaramu lucrurile si ómenii din alte puncte de vedere, de aceea amu si scrisu si publicatu cate ceva in viéti'a nóstra. Deci me rogu, cá se remanemu si pe restulu vietiei cata o vomu fi mai avendu, totu pre langa masim'a vechia si se scriemu pentru aceia, despre carii poti sci din capulu locului, ca te voru citi, éra nu pentru aceia, despre carii unu amicu alu nostru comunu observase inainte cu vreo 24 de ani, ca de li s'ar daruí carti séu foi periodice legate in auru, ei aru rade aurulu de pe table, éra cartile le aru arunca catu colo.

Intre alte impregiurari noi amu poté respunde doritoriloru de scrieri populare fórté pe scurtu cu fapte complinite, séu adeca cu unu catalogu bunicelu de asemenea scrieri, care cá de ani treidieci incóce, cu catu au fostu compuse in stilu mai „populariu,“ cu atatu au si repausatu mai curendu, intocma asia de curendu, precumu s'a intemplatu si cu acelea, care au fostu séu compuse séu traduse intr'o limba prea preste

mesura inalta, séu incai asia de intortocata, incatu uneori chiaru auctorii séu traducatorii loru isi sfarmá capulu, cá se pricepa cea ce au scrisu ei insii. Astadi inse credu, ca suntemu datori publicului nostru cu pertractarea acestei cestiuni delicate chiaru ací in fati'a si in audiulu seu, pentrucá se damu oca siune la mai multi barbati de litere a'si descoperi opiniunile in acestu respectu. Imi place a spera asia ceva cu atatu mai virtosu, ca la alte popóra mai luminate decatu noi s'a datu de multu definitiunea drépta a cuventului „populariu,“ prin urmare datorinti'a nóstra se marginesce mai multu intru a o sci aplica la noi insine.

Politicii moderni tienu, ca fiacare poporu are legi si regimu numai precumu le-a meritatu elu, séu: fiacare poporu merita numai legile si regimulu, pe care'lu are.

Tocma asia se póte sustiené, ca fiacare poporu are numai atatea si atari producte literarie, pe cate si pe care le póte suporta si cumu amu dice, mistuá, consuma.

„Se scrieti mai populariu, pentru-cá citindu se ve pricepa si poporulu.“ Inse care poporu domniloru? Acelea cateva milioane de barbati si femei, care in tóta viéti'a loru nici ca au vediutu alte carti, decatu acelea, pe care citescu si canta preotii si cantaretii in biserica? Acelu poporu se citésca, pe carele nimeni nu l'a dusu la scóla si nimeni nu l'a invetiatu si nu l'a pregatitu, pentrucá se póta citi celu pucinu pe unu calindariu cu anecdote si fabule de siediatóre, tiparitu cu slove de cele mari si gróse? Rogu-ve, care scriere se póte numi popularia pentru unu poporu oricare, alu carui destinu fusese, cá se fia detínutu in nesciintia si orbía absoluta si pe care numai geniulu seu celu bunu ilu scapà de perirea totala? Pentru se-cui s'a ingrijitu dela reformatiune incóce in mai multe moduri, pentrucá se'si aiba scólele loru nationali si preoti invetiati; cu tóte acestea tóte incercarile de a funda si sustiené la ei cate o fóia periodica „popularia“ nationala, au suferitu unele dupa altele naufragiu, pana ce in dílele trecute repausà si cea din urma, care esia in Têrgulu Muresiului (M. Vásárhely), care este capital'a loru. Sasii au fostu si in acestu punctu multu mai favorati de sórte, si totusi nici la ei nu se póte sustiené nici o fóia periodica „popularia“ intru intielesulu adoptatu de unii romani; mai tóta lectur'a cata o vei gasi si la „poporulu“ sasescu catu se afla in conditiunea sociala a „poporului“ romanescu, la care reflectéza unii, se marginesce la cate o carte de rugatiune, unu calindariu 32° cu anecdote si invetiaturi,

cumu se esterminea purecii, muscele, omidele, gârgâriti'a etc., la cate unu Eulenspiegel si alte asemenea bagatele. Apoi óre ce lectura „popularia“ voru fi avendu alte popóra ale Ungariei pe pusteles si in valile loru si asia mai departe.

Eu crediu domnule consiliariu, cumca dupa esperienti'a multa pucina ce ne-amu castigatu in viétia pe campulu literaturii nationale, suntemu datori se spunemu ómeniloru nostrii curatu asia, cumca noi nu avemu gustu se scriemu pentru vreunu publicu, carele are se se nasca de aici inainte, pentruca dupa astfeliu de immortalitate nu alergamu, ci ca noi vomu cauta se scriemu totudeaun'a numai pentru acea parte a natiunei, care apucà a invetia ceva carte si care voiesce se mai invetie, adica pentru acei romani si acelea romane, care astadi sunt in stare a sí cití, a sí pricepe cele citite, a se sí folosi de ele, a sí comunica sciintiele loru prin graiulu viu si in limbagiú, séu déca vrei, chiaru dialectu populariu la cei din pregurulu loru, cati nu sciu cití nimicu, ci astépta cá se i le esplice altulu, raru, chiaru, incetisiuru si cu multa patientia. Unu redactoriu, unu publicistu, cá si oricare auctoriu, afara dóra de poetii si de filosofii viitoriului, mai nainte de a pune man'a pe condeiu, va trece prin o revista acurata pe tóta partea publicului, pentru care cugeta elu a scrie si a publica din cunoscintiele sale, éra anume unu redactoriu la o natiune precumu este si a nóstra, va prefira indata dela inceputu list'a abonatiloru cu mare luare aminte, pentrucá se afle din capulu locului, pentru cine scrie, cu cine are a face si prin urmare cumu se'si aléga si se'si clasifice materialulu ce'i sta dinainte, apoi in ce feliu de stilu se'lu imbrace. Orice barbatu luminatu si totuodata practicú, cunoscatoriú de ómeni, aruncandu ochii preste catalogulu abonatiloru oricarei foi periodice romanesce, si conferindu apoi testulu foiei cu sum'a intielegentiei publicului, indata iti va arata, déca redactoriulu isi cunósce publiculu seu, orica dóra elu alege si tiparesce lucruri pentru unu altu publicu, pe care nu'lu are de locu. Unu redactoriu, carele va remanea cá si unu maroderu in campulu de bataia, inapoi'a publicului lectoriu, carele va fi ecsistendu* la cutare poporu, acela va fi despretiuitu; altulu carele va alerga in fug'a mare, inaintea publicului, acela va fi parasitu, din cauza ca ómenii n'au atat'a rabadare, pentrucá se alerge ne'ncetatu alaturea cu elu; éra celu carele va scrie pentru unu publicu ce nu ecsiste de locu, in casulu celu mai bunu va fi consideratu séu de unu fantastu, séu cá unu imbecilu.

A gasi si aplica mesur'a drépta, dupa care se poti judeca feliulu si numerulu trebuintieloru spirituali si materiali ale cutarui poporu, séu si numai clase de poporu, inca nu este unu lucru toema usioru; este inse cu atatu mai anevoia a descoperi, séu macaru a divina (gâci) gradulu culturei, alu luminiloru, facultatile mintiloru, gustulu si aplecarile. Acestia sunt totu atati scopoli, in care póte se sufere naufragiu zelulu celu mai ferbente, vointi'a cea mai curata. Se intrebe romanii nostrii numai pe invetiati si publicistii magiari din Clusiu si pe cei sasesci din Sibiiu si Brasiovu. Ddieule, cate intreprinderi sciintifice si literarie, despre alu caroru folosu si chiaru necesitate absoluta intreprindietorii era convinsi, s'au prefacutu in fumu si cétia cá de ani cincidieci încóce, si cate scrieri crediute de fórte popularie, dupa asteptare de dieci de ani, pentrucá se le cumpere cineva, au calatoritu la boltele, in care se vendu icre si piperiu, séu éراس in morile de charthia, pentrucá se se macine din nou!

Déca la popórale luminate, la care cólele tiparite esu pe fiacare anu cu miliónele, din atatea milióne mai mergu unele si la piperiu, ce mirare! Inse la noi!

Se remanemu inse totu pre langa scrierile popularie si inca de ací nainte se ne ocupamu mai multu numai cu ale nóstre.

Care din betranii nostrii au sciutu se scrie mai populariu decatu Petru Maioru? Istori'a acestuia despre inceputulu romaniloru in Daci'a se tiparise la Bud'a in an. 1812 intr'unu numeru de ecemplaria prea modestu, paremise un'a miie. Eu inse'mi aducu aminte prea bine, ca dupa 16—21 ani, adica pe la 1828—31 se mai aflá unu mare numeru de ecemplaria asiediate in bolt'a copileloru sarace dela Clusiu si date in grij'a betranului Alecsandru Catona, fostu tutoru alu nepotiloru lui P. Maioru. Fiinduca nu le cumperá mai nimeni altulu, dr. Ramontiai, cunoscutulu fundatoriu generosu, le cumperá elu si le impartia la cate unu studente cu purtari bune. Dupa alti cativa ani fericitul boieriu Georgie Malinescu din Moldov'a, retiparindu acea istoria, abia fu in stare de a'si scóte spesele tipariului in alti cativa ani, éra restulu ecemplarialoru ilu daruf pe la scóle. Fórte bine, se daruésca mai alesu carti bune, oricine póte daruf; numai vine si acilea intrebarea, ca óre cartile daruite se citescu si folosescu mai bine, decatu cele cumparate.

Popularia! Advocatulu Aronu din Sibiiu ar fi pututu rivalisa in poesi'a popularia nu sciu cu cati alti poeti populari de

ale altoru popóra; pentruca ce póte fi mai placutu si mai usioru de intielesu, decatu versificatiunile acelui barbatu demnu de cea mai doiósa memoria a nóstra. Patimile Domnului Christosu, Anulu celu manosu, Argiru si Elen'a, Leonatu din Longobard'a, sunt acomodate de minune la intielesulu poporului incepetoriu, éra din punctu moralu nici moralistulu celu mai rigorosu n'are a le critica. La alte popóra inaintate acestea versificatiuni s'aru afla tiparite in sute de mii de ecsemplaria; éra la noi? Se respunda tipografii si librarii.

Pe la a. 1830—36 „Pfennigmagazin“ ilustratu esia in dieci de mii de ecsemplaria pentru publiculu germanu din clas'a burgesiei. La consiliulu unoru literati de frunte, repaus. translatoriu din Brasiovu Ioanu Baracu luà asupra'si traducerea mai multoru articlii din „Pfennigmagazin, éra Rud. Orgidanu primf asupra'si editiunea pe spesele si pe risiculu seu in tipografi'a lui Ioanu Gött. Acelea traductiuni intretiesute si cu posesióre de ale numitului redactoriu, esira in a. 1837 sub titlulu „Fó'i'a duminecei“ Lucru mai populariu nici ca se potea. Editoriulu inse comise erórea, ca deschise abonamentu chiaru si numai pe cate unu trimestru. Toti acurgeau la curiositatea aceea; in trimestrulu dintaiu abonatii era preste 800; in trimestrulu inse din urma (Oct.—Dec.) remasera ceva preste 150, prin urmare editoriulu pagubí 800 fr. m. c. la acea mica intreprindere de unu anu.

Éca cumu vointi'a cea mai curata fu pedepsita numai pentruca intreprindietorii cu „Pfennigmagazin“ tradusu se adresasera catra unu publicu romanescu, carele pentru asemenea scrieri in adeveru popularie (si inca ilustrate) séu nu ecsistá de locu, séu déca ecsistá, elu in acea epoca se va fi aflandu in nesce cafamitati fórté mari, in catu nicidecum nu'i venia gustulu de a se ocupa cu un'a lectura atatu de usióra. Mie mi se pare domnule consiliariu, ca caus'a principala, pentru care cadiuse „Fó'i'a duminecei,“ a fostu acésta din urma. In totu casulu atat'a este adeveru, ca nouii intreprindietori si urditori ai „Fó'iei pentru minte, inima si literatura“ si ai „Gazetei“ au invetiatu ceva din pásulu primiloru intreprindietori, si asia ei nu'si mai cautara publiculu acolo, unde'lu cautase Rudolffu Orgidanu, ci cu totulu airea.

Se mai aducu inca numai unu ecsemplu próspetu de scriere popularia. Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vin-arsu-rachiu, carticica catu se póte mai popularia si necesaria cá panaa dilei, prelucrata de protopopulu Ioanu Petricu si di-

rectoriulu G. Munteanu, editiunea prima daruita mai tóta, adóu'a facuta in anulu acesta, inse fara fondu de a se mai puté daruí, costa numai 10 eri v. a.; cu tóte acestea afla dela mine, ca nu o cumpara nimeni! De ar fi conspiratu cineva in contra ei si mai reu totu nu s'ar vinde.

Destulu pentru astadata, ca'mi stete man'a. Se ne vedemu sanetosi. Devotatu
G. Baritiu.

Nr. 237—1868.

Protocolulu siedintiei comitetului asociatiunei trans. rom.

tienuite in 15. Sept. c. n. a. c. sub presidiulu ecs. sale dlui presiedinte Lad. Basiliu Popu, fiindu de facia Rever. dn. vicepresied. Ioanu Hannia si dintre membrii comitetului; il. sa dn. cons. aulicu Iacobu Bolog'a, il. sa dn. cons. gub. Pavelu Dunc'a, il. sa dn. cons. gub. Eli'a Macelariu, il. sa dn. cons. de finantia Petru Manu, dn. sen. Petru Rosc'a, dn. adv. dr. Ioanu Nemesiu, dn. prof. si parochu Zachari'a Boiu, dn. I. V. Rusu secret. II., dn. capit. si cassariu alu asoc. Const. Stezariu, dn. prof. si controloru alu asoc. (m. supl.) Ioane Popescu, dn. redactoriu si bibliotecariu alu asociat. (m. supl.) Nicolau Cristea, dn. avocatulu dr. Racuciu (m. supl.) si dn. parochu in Vizocn'a (m. supl.) Ioane Popu.

(Fine.)

§. 105. Se cetesce conclusulu coprinsu in p. XXII. din protoc. adun. gener., prin carele adunarea decide, cá capitalulu asociat. de 18,100 fr. in asemnatiuni ipotecarie, se se prefaca astfeliu, catu pentru 2000 fr. se se cumpere 20 actii dela banc'a de asemnatiune „Transilvania;“ ér pentru 16,100 fr. se se cumpere obligatiuni urb. trans.

Asupr'a moduluu esecutarei acestui conclusu, escanduse discusiune intre membrii comit., anume in ceea ce atinge cumperarea actiiloru dela banc'a de asemnatiune „Transilvani'a,“ comit. la propunerea dlui dr. Ioanu Nemesiu decide: cá pentru cele 20 actii procurande pre sam'a asoc. cu cele 2000 fr. se se platésca procentele cuvenite dupa modalitatea prescrista prin conditiunile statutarie ale resp. bance, ér celilalti bani se se eloceze spre a fructificá, si átatulu despre acést'a, catu si despre íntregu conclusulu resp. alu adun. gen. se se incunosciintieze dn. cassariu alu asoc. cu insarcinarea de a'lu pune in lucrare.

§. 106. Se cetescu in ordine conclusele adun. gener. cuprinsu in p. XXIII. pos. 1—8 inclusive si anume ad 1) combinatu cu p. XXVIII. adunarea decidendu implerea unui postulu vacante la comit. asoc. se alege de membru ord. alu aceliuia dn. capitanu in pensiune Ioanu Bradu.

Conclusu. Comit. decide a i se trimete decretulu resp.

§. 107. ad 2) adun. gen. decide, ca comit. póte numai decatu estrada diplomele resp. membriloru noui fundatori si ordinari ai asoc., si numai in casulu candu s'ar aflá vreunu impedimentu in contr'a vreunui membru, atunci are de a supune atare casu decisiunei adun. gener.

Acestu conclusu se iea spre sciintia si indreptare spre viitoriu.

§. 108. ad 3) adun. gen. insarcinandu pre comit. a procura datele necesarie si spezele aprosimative pentru infintia-rea unei tipografii, lamurindu totuodata spezele diverse ce le are asoc. cu tiparirea scrisoriloru relative la afacerile ei proprie, la propunerea secret. II. se decide: cá denuminduse o comisiune spre scopulu ducerei in deplinire a insarcinarii primite, aceeasi procurandu'si datele necesarie cu privire la obiectulu din cestiune, se elaboreze unu proiectu, carele discutenduse in sensulu comit., se se astérna viitórei adun. gener. De membrii acestei comisiuni se alesera: dn. cons. P. Dunc'a, dn. prof. Zacharia Boiu si dn. red. Nicolau Cristea.

§. 109. ad p. 4). Conclusulu adun. gener. privitoriu la aceea, cá asoc. pre spezele sale proprie se edea carti de instructiune pentru scólele pop. si cá comit. se se puna in asta privintia in cointielegere cu resp. ordinariate, lucrandu totu-odeodata unu proiectu detaiatu in acestu obiectu.

Se iea spre sciintia si intoem'a urmare cu aceea, cá resp. concluse se se impartasiésca si ven. ordinariate.

§. 110. ad p. 5) privitoriu la conclusulu adun. gen., prin care comit. se insarcinéza a tiparí in fói'a asociatiunei catalogulu cartiloru bibliotecei asoc. si totuodata in privinti'a folosirei cartiloru aflatórie in acea biblioteca, a elaborá unu proiectu pana la adun. gen. viitória, comit. dorindu, cá cartile din bibliotec'a asoc. se se póta folosi si pana la statorirea regulamentulu indigitatu, la propunerea dlui consil. Ilie Macelariu combinata cu o alta propunere a dlui prof. Popescu, decide: cá bibliotecariulu asoc. se se insarcineze cu compunerea unui regulamentu relativu la modalitatea folosirei bibliotecei asoc., dar si pana atunci, cá productele literarie si sciintifice aflatórie in bibliotec'a asoc. se nu remana neusuare din partea acelorlu barbati, carii ar dorí se le cetésca, bibliotecariulu se impoternicesce, cá membriloru asoc. pe langa reversu subscrisu de densii, ér nemembriloru pre langa reversu subscrisu de densii si de doui membrii ai comitet.. si sub priveghiarea presidiulu conformu §lu 17 din statute se le póta imprumuta spre cetire

carti din bibliotec'a asoc. si anume celoru aflatori cu locuinti'a in Sibiiu; ér catalogulu aceloru carti se se publice in unu numeru alu fóiiei asoc.

§. 111. In legatura cu acést'a dn. bibliotecariu face propunerea, cá se i se dea voia a'si procurá pre spesele asoc. unu protocolu pentru inregistrarea cartiloru din bibliotec'a asoc.

Conclusu. Acésta propunere priminduse, spesele necesarie dupace se va aterne conto resp., se voru asecurá din sum'a preliminata pentru spesele estraord. si pentru biblioteca.

§. 112. ad p. 6) relativu la conclusulu adun. gener., prin carele se decide, cá ofertele strapuse de dn. Iacobu Muresianu in favórea literaturii juridice si a latirei cunoscintieloru agromonice intre poporulu romanu, priminduse se se manipuleze in modulu acela, cá dupace asoc. in presentu nu dispune de atari capitaluri, cu cari ar poté infintia o academia juridica, séu vreo scóla agromonica, interesulu sumelor oferite deocamdata se se intrebuintieze, amesuratu intentiunei oferentiloru, spre inaintarea scopuriloru amentite, ér atunci, candu infintiarea instituteloru proprie s'ar poté efectuí, acele oferte se se intrebuintieze in favórea acelor'a; — comit. decide: cá conclusulu acest'a se se incunoscintieze resp. oferitori, ér pentru cercetarea actelor si documentelor, pre langa care s'a strapusu acestu ofertu, se se denumésca o comisiune in persónele ddloru dr. I. Nemesiu, sen. Rosc'a si dr. Racuciu, cu insarcinarea de a reportá la comit. Totuodata se decide, ca acesti bani se se manipuleze la olalta cu ceealalta avere a asoc. si amesuratu intentiunei esprese de oferentii resp.

§. 113. ad p. 7) relativu la conclusulu, prin care propunerea dn. cons. aulicu Iacobu Bolog'a in privinti'a infintiarei reuniuniloru tienutali si agenturiloru comunali, se strapune comit. cu aceea, cá cerendu deslucirile necesarie dela dn. propunetoriu, se elaboreze unu proiectu asternandu adun. gener.; — se decide: a se strapune comisiunei denumite spre acelu scopu inca in sied. comit. din 3. Maiu a. c. §. 58, intreginduse cu alegerea unui altu membru in persón'a dlui cons. I. Macelariu.

§. 114. Ér cu privire la acelu conclusu totu de sub p. 7), prin care adunarea indatoréza pre comitetu, cá cu ocasiunea adun. gen. viitórie se refereze despre toti colectorii in deosebi, carii si cumu si-au implinitu datori'a lor? si a incunoscintia adunarei pre aceli colectori, cari nimicu n'au facutu, — se decide: cá resp. dd. colectori pe calea fóiiei asoc. se se incu-

nosciintieze despre acestu concludu, provocanduse totuodata a satisface datorintiei sale de colectori in interesulu asociat.

§. 115. ad p. 8), prin care adunarea primesce propunerea comisiei resp. in privinti'a latîrei activitatiei asoc. si preste Marmati'a, Satu-mare si Ungari'a.

Se ia spre scientia.

§. 116. Se cetesce concludulu adun. gen. p. XXIV, prin care comitet. se concrede a pune pasi noi pentru capetarea manuscripteloru lui Sam. Clain si Sincai, séu déca nu s'ar capeta, se staruésca la locul competente, cá tiparinduse se se redea literaturii natiunali, — se decide: cá comit. pre bas'a anteacteloru se se adreseze cu rogarea la locul competente in sensulu concludului mentiunatu.

§. 117. Se cetesce concludulu adun. gen. p. XXV, prin care adun. decide, cá numele membrilocu, carii au contribuitu tacs'a anuale, se se cetésca in adun. gen., ér conspectulu despre membrii zelosi ai asoc. se se publice in fói'a asoc.

Concludu. Se ia spre sciintia cu acea adaugere, cá in fói'a asoc. se se publice toti membrii, carii au respunsu tacsele prescise dela a. 1866 incóce, adeca decandu s'a fostu tiparitu din partea comit. unu conspectu despre toti membrii, carii platisera séu remasera in restantia cu tacsele prescise pre tempulu dela urdîrea asoc. pana la finea anului 1865.

§. 118. Se perlege concludulu de sub p. XXVI, prin care adun. decide, cá comit. se róge pre ordinariatele romane, cá se binevoiésca a provocá pre resp. parochi, cá se indemne pre poporu a conferi de buna voia catu de catu, din anu in anu, spre sporirea fondului asoc.

Concludu. Se ia spre sciintia cu acea adaugere, cá acestu concludu se se aduca la cunosciinti'a vener. ordinariate romane atatu din Transilvani'a, catu si din Ungari'a.

§. 119. Se cetesce concludulu de sub p. XXVII, prin care adun. decide, cá $\frac{2}{3}$ parti din actele asociat. se se dea gratis pre sém'a aceloru membri, cari aru dori se le aiba, avendu inse de a suportá porto postale.

Concludu. Se ia spre sciintia, si secret. se insarcinéza a trimete actele asoc. aceloru dd. membrii, carii se voru adresá la comit. séu secret. pentru primirea acelor'a.

§. 120. p. XXIX, carele cuprinde unu conspectu alu casei despre tóte perceptele si erogatele asociat. dela prim'a urdîre pana la adun. gen. din Gherl'a.

Se ia spre sciintia.

§. 121. Se cetesce p. XXX. despre alegerea membrilor onorari ai asoc. in persoanele dd. B. P. Hajdeu si Vas. Ales. Urechia. Se decide: a se pune pasii necesari la in. guberniu regiu pentru a dobandi conclusulu aceuia, spre a li se poté espedá resp. diplome.

§. 122. Se prelege p. XXXI despre recunoscinti'a cea mai via espresa din partea adun., comit., presiedintelui si vicepresiedintelui asoc.

Se ica spre sciintia.

§. 123, Dn. adv. si membru supl. alu comitetului dr. D. Racuciu intréba pre comit., câ óre membrii supl. candu chiamati se infaciosiéza la siedinti'a, potu se aiba votu decisivu? si, se róga a se decide in asta privintia.

Interpelatiunea dn. dr. Racuciu dede ansa la o discussiune indelungata si infocata, intre unii membrii ai comit.. Dn. secret. II. I. V. Rusu cá membru alu comitet. dice, ca dupace conformu §lui 31 din statute, 6 membrii ord. presenti la siedintia, potu se aduca conclusu cu valóre, nu afla de lipsa, cá se aiba votu decisivu si membrii suplenti, ca-ci in atare casu, densulu n'ar vedé nici o diferintia intre membrii ord. si supl., si ca si altufeliu e de convingere, ca deciderea atarei cestiuni ar cadé in competentia adun. gener. si erá cu multu mai cu scopu, déca o atare cestiune se aducea pre tapetu la trecut'a adun. gener., carea erá singura competenta, dupa parerea sa, a o decide; deci propune cá se se indrumeze la viitóri'a adun. gener. pertractarea si deciderea asupr'a intrebarei din cestiune.

Dn. consil. si membru ord. alu comit. Iliá Macelariu din contra dice, ca dupace e prevediutu in statute si aceea, ca comit. costa din 12 membrii ord. si unii din aceia neaflanduse cu locuintia in Sibiiu, de multe ori nu se potu presentá la siedintia, e de parere, ca pana la implinirea numerului de 12 se potu chiamá si suplenti si atunci aceia au votu decisivu, de-si recunósee si dsa, cumca dupa citatulu § din statute, conclusele comitet. au valóre, déca suntu de facia la siedintia 6 membrii ai comit.; deci propune din parte'si, cá comit. se decida in respectulu intrebarei susu amentite, aduse inainte de dn. m. supl. dr. Racuciu.

Dupace mai luara parte la obiectulu de sub discussiune si alti membrii ai comit., descoperindusi opiniunea loru, presidiulu pune la votisare deciderea intrebarei: ca déca suntu de facia la siedintiele comit. 6 membrii ord., óre potu luá parte la acele cu votu pana la numerulu de 12 si dintre membrii su-

plenti? séu ca fiindu de facia la siedintia 6 membrii ord., suplentii n'au votu in siedintia? Facênduse votisare, se decide cu maioritate de 9 contra 4 voturi: cumca fiindu de facia 6 membrii ord., pana la implinirea numerului de 12 potu fi chiamati la siedintiele comit. si dintre membrii supl. conchiamarea la siedintie dupa statute tienenduse de atributele presid. asoc.

§. 124. Dn. consil. aulicu si m. ord. alu comitet. Iacobu Bolog'a aducêndu inainte, cumca in casulu, candu numerulu membriloru de facia e imparu, d. e. 7 si intemplanduse cá voturile se se impartia 3 in un'a, 4 in alta direptiune, cumu se urmeze presidiulu in casu, candu elu ar fi de parerea minoritatei? este elu constrinsu a se alaturá maioritati in contra convingerei sale, la care intemplanare presidiulu n'ar avé votu, séu 'si póte dá votulu cu minoritatea, candu apoi ar stá 4 contra 4 voturi, si atunci nu s'ar poté aduce conclusu; deórece concludesele comit., dupa statute §. 31 vinu a se face prin maioritatea voturilor? Dn. consil. Macelariu voiesce, cá in atare casu, se'si revindece presidiulu asia numitulu: „votum Minervae;“ Esc. sa dn. presiedinte observa, ca presidiulu n'are mai multu, decatu numai unu votu, cá verisicare membru alu comitetului, pana candu prin votum Minervae i s'ar revindecá doue, séu celu pucinu mai multu decatu unu votu.

Deci spre incungiurarea acestei greutati, comitetulu, la propunerea dlui consil. Bolog'a conchide:

Presidiulu se se preingrigésca, cá numerulu membriloru chiamati la siedintia se fia totudéun'a parechia, 6, 8, 10, 12, ér la casu neprevediu, candu adeca ar luá parte la siedintia, membrii in numeru neparechia 7, 9, 11, atunci séu se se integésca acela pana la parechia, séu nepotenduse face acést'a, membrulu celu mai teneru se se retiena dela votu.

§. 125. Se impartasiesce o scrisória a dlui advocatu plenipotentiatu alu asoc. Mateiu Nicol'a, prin carea cu respectu la provocarea comit. din 9. Iuniu Nr. 154 a. c. respunde, cumca a pusu pasii necesarii pre calea judecatoriei resp. pentru incassarea restului din pretiulu casei telechiane, vendute in favórea asoc. Totuodata se dechiara multiamitu cu deslucirile primite dela comit. cu privire la scrisóri'a sa din 21. Maiu a. c.

Se iea cu placere spre sciintia.

§. 126. Se presentéza conspectulu despre starea casei asoc. pre tempulu acestei siedintie, din carele se vede, ca cass'a asoc. are in proprietatea sa sum'a de 31,550 fr. 90 $\frac{1}{2}$ cr.

Se iea spre sciintia.

§. 127. Se raportéza despre cartile oferite pentru bibliotec'a asoc. si anume:

a) Prin dn. ingeneriu prim. Car. Gärtner s'a oferitu cartea intitulata: „Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereines für Naturwissenschaften. Hermannstadt, XIII. Jahrgang 2 esempl. si XIV. Jahrgang 1 esempl.

b) Prin dn. secret. I. G. Baritiu s'a trimesu cartea intitulata: „Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vinarsu-rachiu etc. ed. II. de Ioanu Petricu, protopopu si Gavrilu Munteanu, directoriu gimnas.

c) Din partea societatiei studentiloru romani din Vien'a s'a oferitu unu esemplariu din statutele aceleia.

Cartile daruite se primescu cu multiamita.

In urma Esc. sa dn. presiedinte esprimendusi de nou bucuri'a, ca a potutu conduce acésta siedintia a comitet., conlu-crandu in modulu acest'a cu placere la inaintarea afaceriloru asociatiunei, siedinti'a comit. inceputa la 10 óre inainte de amiadi, se inchia pre la 1 óra dupa amiadi.

Datulu cá mai susu.

I. Hannia mp.
vicepresiedinte.

I. V. Rusu mp.
secret. II.

Dispusetiuni introductórie (transitorii) ale bancei generale de ascuratiune reciproca „Transilvani'a.“

Aprobate de inalt. ministeriu reg. ung. de comerciu cu dat'a din 1. Iuniu Nr. 7649 din 1868 — cu consensulu inalt. ministeriu de finantia si justitia.

1) Fondulu de intemeiare consta din trei sute de mii fiorini (300,000 fr.) v. a., carii se impartu in 3000 actii de cate un'a suta fiorini (100 fr.) v. a. Fondulu acest'a se procura in calea subscriptiunei si servesce spre asigurarea si acoperirea speseloru preliminarie, a cheltueliloru de organizare si in genere a tuturoru speseloru si pericleloru resultatóre din organizatiunea, deschiderea si conducerea societatei.

2) La subscriptiune suntu a se depune diece procente ale sumei subscribe si subscriitoriulu trebuie se se oblege de a mai plati inca douadieci procente inainte de activarea societatii si a mai plati inca si mai departe pana la implinirea sumei totale dupa actiile subscribe. Aceste solviri suplinitórie voru urmá la provocarea consiliului administrativu in rate lunarie de cate 10% dupa inceperea activitatii.

La solvirea ratei anteie de 10% se da subscribentului unu

bilétu interimalu pe atatea actii, cate a subsemnatu. La solvirea celorlalte 20% se estradau insusi actiile prevediute cu adeverirea platii. Solvirile mai tardie se cuitéza in deosebi.

Déca o solvire ceruta nu se raspunde, atunci decadu sumele deja platite in favórea fondului de spese alu societatii (art. 51 din partea generala), si actiile respective remanu nula, fara de nici o valóre. Administratur'a societatii póte atunci se emita, in locul ataroru actii, altele noue.

3) Actiile fondului de intemeiare suna pe numele subscrisentului si fácia cu societatea ele au dreptulu de oblegatiuni cu prioritate. Sumele, carii s'au platitu pe acele, se privescu cá unu imprumutu datu societatii. Dupa acestu imprumutu se dau 6% interese si afara de aceea se scotu in totu anulu din totalulu venitu curatu 15%, carii se impartu apoi pe actiile fondului de intemeiare cá dividende.

4) Pana la activarea societatii garantéza fundatorii, respective membrii administraturei supreme, pentru sigurant'a si bun'a intrebuintiare a sumeloru incurse la fondulu de intemeiare. Dupa activarea societatii garantéza pentru implinirea tuturoru oblegaminteloru primite facia cu fondulu de intemeiare, societatea intréga.

5) Replatirea fondului de intemeiare se face prin sortíre anuala de actii.

Numerulu actiiloru ce suntu se vina la sórte, se orientéza dupa proportiunea castigului resultatu. Cu tóte aceste se potu sortí pe anu numai atatea actii, cá capitalulu actiiloru inca nesortíte si sum'a fondului de garantia stabilitu (art. 46 din partea generala) se dea impreuna celu puçinu sum'a primitiva a fondului de intemeiare.

Sortíturile se facu nemidiocitu dupa tînerea adunariloru generale ordinare ale societatii si actiile trase se rescumpara indata.

Cu dîu'a sortírei incéta pentru actiile trase atatu interesele, catu si dreptulu la castigu.

6) Indata ce s'au subscrisu celu putínu un'a miie de actii la fondulu de intemeiare in conformitate cu articulu 2. si s'au platitu dupa acelasi 30%, institutulu póte se'si incépa asecuratiunea contr'a periculu de focu (sectiunea I.). La intrarea altoru un'a miie de actii se póte incepe si despartimentulu asecuratiunei pe viétia (sectiunea II.). Despartiemintele de asecuratiune contr'a dauneloru de grandina si transportu (sectiunile III. IV.) se voru puté pune in lucrare numai dupa

venirea la inființare a întregului fond de întemeiere. Afară de fondul de întemeiere se cere pentru începerea lucrărilor în secțiunile singurătice, că pentru fiacare din ele se s'asigureze oțrecare suma minimală de participari insinuate.

Că atare suma minimală este a se privi.

Secțiunea I. ramulul focului: a) despartimentul pentru asigurări reale-speciale și mobile, deca s'a insinuat pentru asigurări unu prețiu total de obiecte de unu milionu fiorini v. a.; b) despartimentul pentru asigurări reale-comunale, deca s'au dechiarat a luá parte un'a suta comună.

Secțiunea II. ramulul asigurării pe viață: deca s'au îmbiatu, respective insinuat dechiarării de participare la asigurări cu celu putienu treisute de mii fiorini v. a.

Secțiunea III. ramulul grădinei: deca s'au insinuat unu prețiu total de obiecte de un'a suta mii fiorini v. a. spre asigurare.

Secțiunea IV. ramulul transportului: deca iau la societate parte diece membrii admisibili după art. 6 alu determinărilor statutare (case neguțiatorești, șpeditori și asiediminte de transportu ori comunicătiune).

7) Membrii comitetului fundatoriu remanu, în conformitate cu dispușetiunile articilor 26 până inclusive 23 ale partii generale, în funcțiunile consiliului administrativu ordinariu cu tóte drepturile și obligămintile atribuite lui în puterea statuteloru. Întregirile eventuale se voru face prin conclusulu membriloru aflatori.

Pe timpul celoru dinteii trei ani ai societății esirea de a patr'a parte a consilieriloru administrativi (art. 27 din partea generală) se face prin sórte.

Pentru cei dinteii patru ani ai societății alegerea presiedintelui se face asemene prin consiliulu administrativu.

Prețiuul marceloru de presinția ale consilieriloru administrativi (art. 41, partea generală) pentru timpul până la prim'a adunare generală se defige prin conclusulu consiliului administrativu cu privire la estinderea afaceriloru.

8) Pentru periodulu de computu până la cea dinteia adunare generală comitetulu pentru revisiunea socoteloru se denumesc totu prin consiliulu administrativu.

Subscrișulu consiliu administrativu alu băncei generale de asigurări reciproca „Transilvani'a“ face prin acést'a cunoscutu, ca statutele societății s'au aprobatu de catra înalt. mini-

steriu reg. ung. de agricultura, industria si comertiu cu decretulu din 1. Iuniu 1868 Nr. 7649, ca prin urmare constituirea consiliului administrativu e dusa in deplinire si ca in curându va urmá provocarea de impartesire la fondulu de intemeiare in sensulu statuteloru.

De conducatoru alu directiunei generale (directoru generalu) s'a denumitu domnulu Adolf Worell.

Locurile, unde se potu face subscrieri la actiile fondului de intemeiare, timpul cu care va incepe primirea de asecuratiuni, cum si activarea faptica a societati, se voru face in deosebi cunoscute.

Sibiü, 11. Iuliu 1868.

F. bar. de Mylius, camerariu c. r.,
presiedinte.

I. Hannia, protop.,
vice-presiedinte.

I. bar. Bedeus, cons. de trib. urb.,
vice-presiedinte.

Consiliarii administrativi: Ios. Wächter, dr. de med.; Dan. Czekelius,ingin. super.; Enr. Schmidt, prof.; Iosifu Stoss, comerciantu; Gulielmu Brukner, adv. prov.; Mich. Frid. Herbert, direct. cas. de pastr. din Sibiü; Ioane Brote, propriet.; I. P. Kapdebo, banchieriu; Iosifu Kovács, consil. de comptabilitate; Gust. Kapp, senat. magistr.; Iac. Bologna, consil. de curte in pens.; Dan. Meltzer jun., propriet.; Vict. Sill, adv. prov., secret. consil. administrativu.

Programulu bancei gener. de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“

P a t r i o t i !

Patri'a nóstra mai angusta — Transilvani'a — posede multime mare de materialu pentru productivitate industrialu, ea deschide industriei unu campu manosu. Cu tóte aceste lipsește mai tóta productiunea de órecare insemnate; de o viétia industrialu abia se afla la noi vreo urma. — De aceea tier'a acést'a e supusa in multe trebuintie ale sale speculatiunei straine, intreprinderiloru din afara, cari n'au lipsitu nici candu, de a stórce din asta impregiurare trista totu profitulu posibulu pentru sine. Asia Transilvani'a cea seraca de bani espórta pe totu anulu sume insemnate pentru intreprinderi din tieri straine.

In tóte alte parti ale monarchiei se afla intreprinderi, care isi revérta necontenitu binecumentarile loru asupr'a economiei popularie; este acolo lucru si comunicatiune destula; acolo tóte clasele poporului suntu ocupate. — Numai Transilvani'a nóstra

n'are inca parte d'a se bucurá de atare stare fericita; din contr'a ea e restrinsa a'si trimite banii sei in afara pentru acoperirea inmultiteloru trebuintie ce are, fara a i se re'ntórce acei'a pe alta cale.

Mai cu séma trebile de asiguratiune costa pe tíer'a nóstra sacrificii grele, pe caile acestei'a esu in totu anulu sume enorme din tíera, cari, déca aru remanea si s'ar intrebuintiá aici, aru puté contribui fórte multu la multumirea trebuintieloru nóstre nationalu-economice. Prin adunarea si buna-intrebuintiarea in tíera a baniloru pentru asiguratiuni s'ar puté celu pucinu pune unu inceputu la infintiarea unui emporiu pentru comerçú de bani cu puteri proprii, din care apoi ar resultá de sine aventulu spre mai bine pe terenulu economiei natiunale si prin care s'ar delaturá pedecile acele, cari apasa adi la noi dezvoltarea starei productive si industriale.

Dá, numai unu atare emporiu din puteri proprii ne lipseste! Candu acest'a s'ar infintiá, economi'a nationala dîn Transilvani'a si-aru puté ocupá locul ce i se cuvine dupa pusetiunea tíerei si a avutiei de materialu cruðu. Spre acést'a suntu de ajunsu contribuirile capitalulu micu.

Din priviri de aceste de o parte, éra de alta parte din interesarea viia ce nutrimu pentru economi'a nationala din Transilvani'a, a esitu planulu nostru, de a face unu pasu spre ameliorarea starei descrise; astu modu se nascú banc'a de asiguratiune „Transilvani'a“, alu carei scopu statutariu este:

„Inaintarea si asigurarea intereseloru patriotice pe terenulu institutiunei de asigurare preste totu, si in specialu de o parte a desdauná pe participanti pentru casuri de nenorocire ori daune nevinuite mai nainte stipulate, ér de alta parte a efeptui, cá capitalele insemnate ce se aduna prin asigurari, din cari pana acum trageau folóse numai tíeri si societati straine, se se conserve, respective creeze pentru tíer'a nóstra, cá cu atari capitale si cu venítulu loru se se lucreze spre inaintarea economiei nationali prin spriginirea intreprinderiloru industriale, meseriarie si economice.“

Patrioti! Cu intemeierea acestui insitutu vremu a creá unu bine pentru Transilvani'a; contamu pe participarea, pe spriginirea vóstra puterósa!

Cu puteri unite ne va succede a contribui la aventulu comerçului, industriei, meserieloru si agriculturii tíerei nóstre, si prin indeplinirea mai departe a intreprinderii acestei'a, vomu

puté se delaturamu numerósele pedece, ce stau la noi in calea creditului.

Banc'a de asecuratiune „Transilvani'a“ se baséza pe principiile reciprocitatii, carea dupa atestatele sciintiei si ale esperiintiei dá pana acum garantiile cele mai bune.

Nu ignoramu rezultatele altoru societati de asecuratiune prin actii din afara; cu tóte aceste nu se póte negá, ca scopulu loru e castigulu actionariloru: garanti'a loru se marginesce prin desecarea capitalului de actii, care nicairi nu sta iu proportiune armonica cu masele de sume asecurate; durat'a loru finesce cu incetarea interesului actiunariloru.

Inse societatile intemeiate pe principiulu reciprocitatii tragu sigurantia si durata din participarea nedesecabila a membriloru loru, cari suntu si asecuratori, si asecurati intr'o persóna.

Banc'a de asecurare „Transilvani'a“ pórtá negótiile de asecuratiune pentru insusi lucrulu in sine; aici nu absorbu ómeni singuratici castigulu resultatu, ci acest'a e alu membriloru, alu asecuratiloru insusi. Fiacare asecuratu e totuodata si participantu. Fiacare asecuratu inse trebuie se aiba scire despre manipulare si votu in administrare. Adunarile generale anuale indreptatiescu pe fiacare membru a 'si ridicá in acele vócea, spre a descoperi relele si spre a propune imbunatatiri.

La „Transilvani'a“ administratiunea o pórtá asiá dicêndu insusi membrii, pe candu la societati de actii sórtea asecuratiloru aterna eschisivu dela vointi'a actionariloru. Este usioru deci pentru fiacine a se convinge, ca ce mari folóse suntu impreunate cu societatile de asecurare fundate pe principiulu reciprocitatei.

Mai cu séma pentru Ardélu e banc'a „Transilvani'a“ impreunata cu mari folóse: sumele insemnate de bani, cari pana acumu esiau din tíera, remanu aici, si partile loru disponibile se intrebuintiéza spre naintarea industriei, comerciului, meseriiloru si agriculturiei. Cate bunatati se potu creá prin acést'a?

De aceea inca odata, amici ai patriei! uniti-ve puterile vóstre cu serguintiele nóstre si veti face in curendu esperiinti'a, ca economi'a nationala a patriei nóstre ia unu aventu imbucuratoriu. Numai o rivalitate góla a acelor'a, caroru concurinti'a nóstra nu le vine la socotéla, póte se puna la indoiéla folósele, ce noi le oferimu. Nu vomu face parada cu numeri de milióne; inse sumele mai mici ori mai mari, ce ni se voru increde, le vomu administrá onestu si le vomu intrebuintia punctuosu spre destinatiunea loru statutaria.

Banc'a de asecuratiune „Transilvani'a“ cuprinde patru rami de asecuratiune: 1) Asecuratiuni in contr'a focului; 2) asecuratiuni pe viétia; 3) asecuratiuni in contr'a grandinei; 4) asecuratiuni de transportu.

Fiacare ramu forméza pentru sine unu despartimentu propriu si se administréza in deosebi.

In compunerea statutelu s'au delaturatu tóte intocmirile acele vechi, cari impedecea manuirea rationala a negótielu de asecuratiune si intregului organismu s'a datu o forma, pe care o póte precepe fiacare omu. In compunere suntu cuprinse tóte midiulócele acele, pentru cá institutul se se póta folosi in modulu celu mai usioru.

Intrebuintiarea capitalulu este regulata dupa principiulu, cá partile disponibile ale asecuratiuniloru incurse se se întórea in interesulu economiei nationale si cu deosebire se voru luá aici in consideratiune membrii institutului.

Intrég'a conducere sta sub inspectiunea autoritatiei statulu. Sibiu, 11. Iuliu 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiue reciproca „Transilvani'a.“*)

*) De-si administratiunea acestei bance a ingritu, cá program'a si statutele sale se fia publicate atatu in foile politice ale patriei nóstre Transilvaniei, catu si in foi volante si fascióre separate, totusi ne tienuramu si noi de datorintia patriotica a le reproduce si in acésta fóia omonima, cu atatu mai virtosu, cu catu suntemu convinsi, ca déca acea programa si acelea statute s'aru mai publica inca in diece mii de ecsemplaria, ele totu aru remanea necunoscute, prin urmare si nefolosite de un'a parte mare a publiculu nostru. Unii economi nationali judecandu dupa esperientiele proprie cate au facutu, sustienu o tesa fórte curiósa, ca adica: pentrucá se indupleci pe poporulu tieranu la reforme economice sanetóse, trebue se ai cu elu rabdarea de cei 40 de ani ai lui Moise. Intocm'a este si cu ide'a asecuratiuniloru recipróce. Massele poporulu pre la noi inca nu o pricepu de locu. Inse inainte cu Ddiu si perseverantia barbatésca! Red. Trans.

La Nr. de astadi se adaoge caldurosulu apelu adresatu de on. comitetu catra toti adeveratii amici si protectori ai culturai, literaturai, prin urmare si acestei scrieri periodice.

 Cursulu anulu 1868 se inchieie cu Nr. de astadi.

Editoriu si proveditoriu: Comitétulu. — Redactoriu secretariulu I. alu asociatiunei. — Tipograf'a Römier & Kamner.

BIBLIOTECA „ASTRA“
SIBIU